



This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit. The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
<https://kksu.co.in/>

Digitization was executed by NMM

<https://www.namami.gov.in/>

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhed
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
<https://egangotri.wordpress.com/>

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक
हस्तलिखित संग्रह

दाखल क्र. म १७५ विषय धर्मशास्त्र
नाव. श्रीमद्वर्णाश्रमसूत्र (मुद्रित)
लेखक/लिपीकार —
पृष्ठ २० काळ २.५. १९२२ पूर्ण/अपूर्ण

सोमवतीपूजा व सार्थ कथा.

3





अथ सोमवतीपूजासार्थकथा ॥

किंमत ४ आणे.



श्रीगणेशायनमः ॥ आचम्य ॥ सुमुखश्चेत्यादिदेशकालौनिर्दिश्य ॥ शुभपुण्यतिथौममआत्मनः
 (पुरुषकर्तृकेश्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थं) पुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थममसकलपापक्षयार्थं पुत्रपौ
 त्राद्यभिवृद्ध्यर्थं जन्मजन्मन्यवैधव्यसंततिचिरजीवितपरमसौभाग्यप्राप्तये अश्वत्थमूलेलक्ष्मीस
 हितब्रह्मशिवसहिताश्वत्थनारायणप्रीत्यर्थं विष्णुपूजां करिष्ये ॥ तदंगं निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं गणपति
 स्मरणं कलशपूजनं च करिष्ये ॥ वक्रतुंड इति गणपतिस्मरणं ॥ कलशस्य मु० ॥ कलशं घंटां दीपं च
 संपूज्य ॥ अपवित्रः पवि० ॥ कलशोदकेन पूजाद्रव्याणि प्रोक्ष्य आत्मानं च प्रोक्षेत् ॥ अथ ध्यानं ॥
 शांताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशं विश्वाधारंगगनसदृशं मेघवर्णं शुभांगं ॥ लक्ष्मीकांतं कमलनय
 नं योगिभिर्ध्यानगम्यं वंदे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकनाथं ॥ व्यक्ताव्यक्तस्वरूपाय सृष्टिस्थित्यंत
 कारिणे ॥ आदिमध्यांतहीनाय विष्टरश्रवसे नमः ॥ शंखचक्रगदापद्मधरं पीतांबरवृतं ॥ वनमा
 लाकौस्तुभादियुतं लक्ष्मीपतिं भजेत् ॥ श्रीअश्वत्थनारायणाय सांगाय सपरिवाराय नमः ध्यायामि ॥
 ब्रह्मविष्णुशिवादीनां स्थानं त्वं वृक्षराट् स्वयं ॥ अंगैः सर्वैः सह स्वामिन् स्थातव्यं तु त्वया विभो ॥ सह
 स्रशीर्षा ॥ अश्वत्थनारायणाय ० आवाहनं ० ॥ मूलानि ब्राह्मणो यस्य ऋग्वेदो गादयस्तथा ॥
 फलानि यज्ञशाखाश्च वाङ्मयो मे दयां करु ॥ पुरुष एवेदं ॥ अश्वत्थना ० आसनं ॥ सर्वतीर्थम
 यो यस्मात्सर्वदेवमयो यतः ॥ स सर्वतीर्थो बुभुक्षुः पाद्यमादत्स्व वृक्षराट् ॥ एतावानस्य ० ॥ अश्वत्थ

सोमव.

॥ २ ॥

नारायणा० पाद्यं० ॥ आपोघनस्ययद्वीजं आपोघर्मः सनातनः ॥ अद्भ्यः पवित्रं नास्त्यन्यदपामर्घ्यं
गृहाणमे ॥ त्रिपादूर्ध्वं० ॥ अश्वत्थना० अर्घ्यं स० ॥ शुद्ध्यंतिद्रव्यमात्राणि गंगातोयेन नित्यशः ॥
अतः सर्वाणि जातानि वृक्षराजनमोस्तुते ॥ तस्माद्विराळ० ॥ अश्वत्थना० आचमनीयं स० ॥
गंगाचयमुनाचैव गोदावरीसरस्वती ॥ तापीपयोष्णीरेवाचस्नानार्थं प्रतिगृह्यतां ॥ यत्पुरुषेण० ॥
अश्वत्थ० स्नानं० ॥ कामधेनुसमुद्भूतं दुग्धं चामृतमुत्तमं ॥ स्नानार्थमाहृतं भक्त्या वृक्षराजनमोस्तुते
आप्यायस्व० ॥ अश्वत्थना० पयःस्ना० शुद्धोदकस्नानं० ॥ सकलपूजार्थं अक्षतान्स० ॥
दध्नाचैव महादेवस्नपनं क्रियते मया ॥ दधिवामनरूपेण दधिस्नानाय गृह्यतां ॥ दधिक्राव्णो० ॥
अश्वत्थना० दधिस्ना० ॥ शुद्धोद० सकलपू० अक्षता० ॥ गोघृतं च मयानीतं देवानां हविरुत्तमं ॥
पावनं सर्वलोकानां स्नानार्थं प्रतिगृह्यतां ॥ घृतं मिमिक्षे० अश्वत्थ० घृतस्ना० ॥ शुद्धो० सकल०
अक्ष० ॥ सुपुष्पेभ्यः समादाय मक्षिकाभिः कृतं मधु ॥ स्नानार्थं च प्रयत्नेन मया दत्तं च गृह्यतां ॥
मधुवाता० अश्वत्थ० मधुस्नानं० ॥ शुद्धोद० सकलपू० अक्षता० ॥ शर्कराचसिताश्रेष्ठाश्चक्षोरस
समुद्भवा ॥ स्नानार्थं च मयानीता वृक्षराजनमोस्तुते ॥ स्वादुः पवस्व० ॥ अश्वत्थना० शर्करास्ना०
शुद्धोदक० सकल० अक्षता० ॥ मलयाचलसंभूतं चंदनागरुवासितं ॥ तोयमेतत्सुखस्पर्शस्ना-
नार्थं प्रतिगृह्यतां ॥ गंधद्वारांदुराधर्षा० इति गंधोदकस्ना० शुद्धोद० सकलपू० अक्षतान्० ॥

पूजा.

॥ २ ॥

पंचोपचारैः पूजनं कुर्यात् ॥ अनेन पूर्वाराधनां पंचोपचारपूजनेन श्रीअश्वत्थनारायणः प्रीयतां न ॥
॥ उत्तरे निर्मात्यं विसृजेत् ॥ पुरुषकर्तृके महाभिषेकस्नाने पुरुषसूक्तं ॥ स्त्रीकर्तृके पुराणमंत्राः ॥
महिम्नः पारंते परमं ॥ इति महिम्नस्तोत्रं पठेत् ॥ मूलतो ब्रह्मरूपाय मध्यतो विष्णुरूपिणे ॥ अग्रतः
शिवरूपाय अश्वत्थाय नमो नमः ॥ अश्वत्थना ० महाभिषेकस्नानं समर्पयामि ० आचमनीयं ॥
सर्वभूषाधिके सौम्ये लोकलज्जानिवारणे ॥ मयोपपादिते तुभ्यं वाससी प्रतिगृह्यतां ॥ तं यज्ञं ० अश्व
त्थना ० वस्त्रं ॥ दामोदरनमस्ते स्तुत्राहिमांभवसागरात् ॥ ब्रह्मसूत्रं सोत्तरीयं गृहाण पुरुषोत्तम ॥
तस्माद्यज्ञा ॥ अश्वत्थना ० यज्ञोपवीतं स ॥ मलयाचलसंभूतं घनसारं मनोहरं ॥ हृदयानंद
नं चारुचंदनं प्रतिगृह्यतां ॥ तस्माद्यज्ञा ० ऋ ० अश्वत्थना ० चंदनं ॥ कंचुकीं स ॥ उदितारुणसं
काशं जपाकुसुमसंनिभं ॥ सिंदूरं ते प्रदास्यामि प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यतां ॥ अश्वत्थ ० सिंदूरं स ॥ अश्वत्थहुत
भुग्वासगोविंदस्य सदाश्रय ॥ अशेषं हरमे पापं वृक्षराजनमोस्तुते ॥ अश्वत्थना ० अलंकारान् स ॥
अक्षताश्च सुरश्रेष्ठ ० अश्वत्थनाराय ० अक्षतान् स ॥ हरिद्रारंजिता देवी सुखसौभाग्यदायिनी ॥
अतस्त्वां पूजयिष्यामि हरिद्रां प्रतिगृह्यतां अश्वत्थना ० हरिद्रां स ॥ कुंकुमं कांतिदं दिव्यं कामिनी
कामसंभवं ॥ कुंकुमेनार्चिते देवि गृहाण परमेश्वरि ॥ अश्वत्थना ० कुंकुमं स ॥ पट्टसूत्रभवं दिव्यं स्व
र्णपूर्णकृतीयुतं ॥ सौमांगल्याभिवृद्ध्यर्थं कंठसूत्रं ददामि ते ॥ अश्वत्थना ० कंठसूत्रं ॥ ताडप

सोमव.

॥ ३ ॥

त्राणि दिव्यानि विचित्राणि शुभानि च ॥ कराभरणयुक्तानि गौरित्वं प्रतिगृह्यतां ॥ अश्वत्थना०
ताडपत्रं स० ॥ स्वभावसुंदरांगी त्वं नानारत्नादिभिर्युता ॥ भूषणानि विचित्राणि प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यतां ॥
अश्वत्थना० आभरणं स० ॥ नानासुगंधिकं द्रव्यं चूर्णीकृत्वा प्रयत्नतः ॥ ददामितेन मस्तुभ्यं प्रीत्यर्थं
प्रतिगृह्यतां ॥ अश्वत्थना० परिमलद्रव्यं ० ॥ काचस्य निर्मितं दिव्यं कंकणं च सुरेश्वरि ॥ हस्तालं
करणार्थाय कंकणं प्रतिगृह्यतां ॥ अश्वत्थना० कंकणं स० ॥ माल्यादीनि सुगंधीनि मालत्यादीनि
वैप्रभो ॥ मया हतानि पूजार्थं पुष्पाणि प्रतिगृह्यतां ॥ करवीरैर्जातिकुसुमैश्च पकैर्बकुलैः शुभैः ॥
शतपत्रैश्च कहारैरर्चयेत्परमेश्वरं ॥ सेवंतिका बकुल चंपक पाटलाब्जैः पुन्नागजातिकरवीररसाल
पुष्पैः ॥ बिल्वप्रवालतुसीदलमल्लिकाभिस्त्वां पूजयामि जगदीश्वर मे प्रसीद ॥ तस्मादश्वा अजा
यंत० अश्वत्थनाराय० पुष्पं स० ॥ अथांगपूजा ॥ केशवाय नमः पादौ पूजयामि ॥ संकर्ष
णाय० गुल्फौ पू० ॥ कमलात्मने न० जंघे पू० ॥ विश्वरूपाय० जानू पू० ॥ प्रद्युम्नाय० गुह्यं पू० ॥
विवस्वते न० कटिं पू० ॥ अग्निरूपाय० नाभिं पू० ॥ परमात्मने न० हृदयं पू० ॥ मधुसूदनाय०
स्कंधौ पू० ॥ श्रीकंठाय० कंठं पू० ॥ सर्वेश्वराय० बाहू पू० ॥ वाचस्पतये० मुखं पू० ॥ विष्णवे नमः
करौ पू० ॥ पुरुषोत्तमाय० नासिकां पू० ॥ अच्युताय० कर्णौ पू० ॥ नारसिंहाय० नेत्रे पू० ॥ वामदे
वाय० ललाटं पू० ॥ सर्वात्मने न० शिरः पू० ॥ वृक्षराजाय० सर्वांगं पू० ॥ अथ नामपूजा ॥ अश्वत्थ

पूजा.

॥ ३ ॥

मूलेब्रह्मणेनमः॥मध्येविष्णवेनमः॥अग्रेसिवरूपाय०अमायै०सोमायै०व्यक्ताव्यक्तस्वरूपाय०
सृष्टिस्थित्यंतकारिणेनमःआदिमध्यांतहीनाय०विष्टरश्रवसेन०विष्णवेन०अश्वत्थायन०॥
केशवादिचतुर्विंशतिनामभिःतुलसीपत्राणिस०॥निर्यासंवृक्षराजानांधूपार्थकल्पयाम्यहं॥
धूम्ररूपेणवृत्तंतेधूपोयंप्रतिगृह्यतां॥यत्पुरुषंव्यदधुः०॥अश्वत्थना०धूपंस०॥चक्षुर्दसर्वलो
कानांतिमिरस्यनिवारणं॥आर्तिक्यंकल्पयेभक्त्याअश्वत्थप्रतिगृह्यतां॥ब्राह्मणो०अश्वत्थना०
एकार्तिक्यदीपंस०॥अन्नाद्भवन्तिभूतानिअन्नाद्यज्ञःप्रजापतिः॥अश्वत्थयज्ञरूपेणनैवेद्यंप्रति
गृह्यतां॥चंद्रमामनसो०॥अश्वत्थना०नैवेद्यंस०प्राणाय०अपानाय०व्यानाय०उदानाय०
समानायन०ब्रह्मणेनमः॥नैवेद्यात्पूर्वआचमनीयंस०मध्येपानीयंस०उत्तरापोशनंस०हस्तप्रक्षा
लनंस०मुखप्रक्षालनंस०करोद्धर्तनार्थंचंदनंस०॥नागवल्ल्युद्भवंपत्रंब्रह्मणानिर्मितंफलं॥कर्पूरै
लासमायुक्तंतांबूलंप्रतिगृह्यतां॥अश्वत्थना०तांबूलंस०हिरण्यगर्भगर्भस्थंहेमबीजंविभावसोः॥
अनंतपुण्यफलदमतःशांतिंप्रयच्छमे॥अश्वत्थनाराय०सुवर्णपुष्पद०॥इदंफलंमयादेव-
स्थापितंपुरतस्तव॥तेनमेसफलावाप्तिर्भवेज्जन्मनिजन्मनि॥अश्वत्थना०फलंस०॥चंद्रादि-
त्यौचधरणिर्विद्युदग्निस्तथैवच॥त्वमेवसर्वज्योतींषिआर्तिक्यंप्रतिगृह्यतां॥श्रियेजात०
अश्वत्थना०महानीराजनदीपंस०॥कर्पूरगौरंकरुणावतारंसंसारसारंभुजगेंद्रहारं॥सदा

सोमव.

॥ ४ ॥

वंसतंहृदयारविंदेभवंभवानीसहितंनमामि ॥ अश्वत्थना० कर्पूरार्तिक्यदीपंस० ॥ लोकात्मासर्वभू
तात्मावेदात्माविश्वतोमुखः ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिसंसारभयनाशनः ॥ नाभ्याआसी० अश्व
त्थना० पुष्पांजलिं० ॥ यानिकानिचपापानिजन्मांतरकृतानिच ॥ तानितानिविनश्यंतिप्रदक्षि
णपदेपदे ॥ अन्यथाशरणंनास्तित्वमेवशरणंमम ॥ तस्मात्कारुण्यभावेनरक्षस्वपरमेश्वर ॥ सप्ता
स्यासन्० ॥ अश्वत्थना० प्रदक्षिणांस० ॥ नमःसर्वहितार्थायजगदाधारहेतवे ॥ उमाकांताय
शांतायशंकरायनमोनमः ॥ यज्ञेनयज्ञमयजंत० ॥ अश्वत्थनाराय० नमस्कारं० ॥ अश्वत्थ
हुतभुग्वासगोविंदस्यसदाश्रय ॥ अशेषंहरमेशोकंवृक्षराजनमोस्तुते ॥ १ ॥ अमायैचनमस्तु
भ्यंसोमायैतेनमोनमः ॥ उभयोःसंगमेविष्णुपूजाफलमवाप्नुयात् ॥ अश्वत्थना० प्रार्थनांस० ॥
अश्वत्थनारायण० गीतं नृत्यं वाद्यं छत्रं चामरं दर्पणं मंचकं व्यजनं सर्वराजोपचारान् कल्पयेत् ॥
सोमवतीव्रतांगत्वेनअमुकद्रव्येणमूलतोब्रह्मरूपायेतिमंत्रेणप्रतिप्रदक्षिणमेकैकवस्त्वित्यष्टोत्तरश
तंअश्वत्थप्रदक्षिणाःकरिष्ये ॥ प्रदक्षिणांतेतद्रव्यंविप्रेभ्योदद्यात् ॥ आवाहनंनजानामि० ॥ मंत्र
हीनं० ॥ अन्यथा० ॥ गतंपापंग० ॥ अनेनयथाज्ञानेनयथामीलितोपचारैःसोमवतीव्रतांगाश्वत्थपू
जनेनश्रीअश्वत्थनारायणःप्रीयतांनममतत्सद्ब्रह्मार्पणमस्तु ॥ पूजासमाप्ता ॥ अथवायनप्रदानं ॥
अद्यपू० पुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थं अमासोमवतीव्रतांगत्वेनपूजासांगतासिद्ध्यर्थंब्राह्मणायवायन

पूजा.

॥ ४ ॥

प्रदानंकरिष्ये ॥ तथाचब्राह्मणपूजांकरिष्ये ॥ महाविष्णुस्व० ब्राह्मणायइदमासनं स्वासनं ॥
इदंपाद्यं सुपाद्यं इदमर्घ्यं अस्त्वर्घ्यं ॥ इदमाचमनीयं अस्वाचमनीयं ॥ गंधाःपांतु सौमंगल्यं
चास्तु ॥ अक्षताःपांतु आयुष्यमस्तु ॥ पुष्पाणिपांतु सौश्रेयसमस्तु ॥ तांबूलंपातु ऐश्वर्यमस्तु ॥
दक्षिणाःपांतुबहुदेयंचास्तु ॥ नमोस्त्वनंतायसहस्रमूर्तयेसहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे ॥ सहस्रनाम्नेपु
रुपायशाश्वतेसहस्रकोटीयुगधारिणेनमः ॥ इतिमंत्रेणअक्षतान्दद्यात् ॥ उपायनमिदं देवव्रतसंपूर्ति
हेतवे ॥ वायनंद्विजवर्यायसहिरण्यंददाम्यहं ॥ विप्रायवेदविदुषेश्रोत्रियायकुटुंबिने ॥ नरकोत्ता
रणार्थायअच्युतःप्रीयतामिति ॥ इदंवायनप्रदानंसदक्षिणाकंसतांबूलंअमुकशर्मणेब्राह्मणायतु
भ्यमहंप्रददे प्रतिगृह्यतां ॥ विप्रः प्रतिगृह्णामि ॥ तेनश्रीलक्ष्म्यादिब्रह्मविष्णुशिवात्मकोश्व
त्थनारायणःप्रीयतांनमम ॥ विप्रपूजनाद्याशीर्वादांतेव्रतंसुव्रतमस्तु ॥ इतिब्राह्मणोवदेत् ॥
इतिसोमवत्यमावास्यापूजासमाप्ता ॥ ॥ ॥ ॥



सोमव.

॥ ५ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ सूत सागतात, पूर्वीं बाणांच्या शय्येवर पडून राहिलेले भीष्म, याज-
पार्शीं धर्मात्मा धर्मराज प्राप्त झाले आणि त्यांस नमस्कार करून जेणेंकरून सर्वांचें कल्याण
होईल असें बोलण्यास त्यांनीं प्रारंभ केला. ॥ १ ॥ धर्मराज ह्मणाले, कौरवांतील मुख्य मुख्य
वीर, कोपिष्ठ अशा भीमसेनाकडून ठार मारले गेले असतां, आणि तसेंच इतरही अर्जुनाबरोबर

सूत उवाच ॥ शरतल्पगतं भीष्ममुपागम्य युधिष्ठिरः ॥ कृतप्रणामो धर्मा-
त्मा हितं वचनमब्रवीत् ॥ १ ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ हतेषु कुरुमुख्येषु भीमसेने-
न कोपिना ॥ तथा परेषु भूतेषु युधि नष्टेषु जिष्णुना ॥ २ ॥ दुर्योधनकुमंत्रेण
जातोऽस्माकं कुलक्षयः ॥ न संति भुवि भूपाला बालवृद्धातुरादृते ॥ ३ ॥ अव-
शिष्टा वयं पंच वंशे भारतसंज्ञके ॥ एकातपत्रमपि च राज्यमृद्धं न रोचते ४

लहून नाश पावले असतां, ॥ २ ॥ दुर्योधनाच्या दुष्ट सल्ल्यानें आमचा कुलक्षय झाला
आहे. सांप्रत लहान मुलें, वृद्ध आणि आतुर यांशिवाय आतां पृथ्वीवर कोणी राजे ह्मणून
राहिले नाहीत. ॥ ३ ॥ भारतकुलामध्ये आह्मी पांच मात्र शेष राहिलों आहों, त्यामुळे हें
प्राप्त झालेलें मोठें एकछत्री राज्य देखील मला संतोष देत नाही. ॥ ४ ॥

कथा.

॥ ५ ॥

जीवंत असतां सर्वत्र निंदा, आणि मृत्यु आल्यावर ही चांगली गति नाही अशी स्थिति झाली आहे. सर्व संततीचा प्राप्त झालेला नाश पाहून माझ्या हृदयामध्ये सदा सर्वदा एकसारखा संताप होत आहे. ॥ ५ ॥ अश्वत्थाम्याच्या अस्त्राने उत्तरेच्या गर्भाचा नाश झाला आहे, आणि त्यामुळे तो पिंडनाश पाहून मला दुष्पट दुःख होत आहे ॥ ६ ॥ अहो आजोबा

जीवितेपि जुगुप्सा मे न मृतेन गतिः क्वचित् ॥ दृष्ट्वा संततिविच्छेदं
संतापो हृदयेऽनिशं ॥ ५ ॥ अश्वत्थामास्त्रनिर्दग्ध उत्तरागर्भसंभवः ॥
अतो मे द्विगुणं दुःखं पिंडविच्छेददर्शनात् ॥ ६ ॥ किं करोमि क्व
गच्छामि पितामह वदाधुना ॥ येन संपद्यते सद्यः संततिश्चिरजीविनी
॥ ७ ॥ भीष्म उवाच ॥ शृणु राजन् प्रवक्ष्यामि व्रतानां व्रतमुत्तमं ॥
यस्याचरणमात्रेण संततिश्चिरजीविनी ॥ ८ ॥

भीष्मदेव, आतां मी काय करूं, कोठें जाऊं ? जेणेंकरून चिरकाल वांचणारी संतति मला शीघ्र प्राप्त होईल, असें कांहीं सांगा. ॥७॥ भीष्म ह्याणाले, हे राजा, ऐक, तुला मी व्रतांमध्ये श्रेष्ठ व ज्याच्या आचरणाने चिरंजीवी संतति प्राप्त होते, असें व्रत सांगतों. ॥ ८ ॥

सोमव.

॥ ६ ॥

हे धर्मा, जेव्हां सोमवारयुक्त अशी अमावास्या असेल, त्या वेळीं अश्वत्थाजवळ जावें आणि तेथें जनार्दनाची पूजा करावी; ॥ ९ ॥ आणि एकशें आठ रत्नें, अथवा धातु किंवा फळें घेऊन त्या अश्वत्थाला तितक्याच प्रदक्षिणा घालाव्या. ॥ १० ॥ हे राजा, विष्णूचें अत्यंत आवडतें

अमावास्या यदा पार्थ सोमवारयुता भवेत् ॥ तस्यामश्वत्थमागत्य पूज-
यित्वा जनार्दनं ॥ ९ ॥ अष्टोत्तरशतं कुर्यात्तस्मिन् वृक्षे प्रदक्षिणाः ॥
तावत्संख्यान्युपादाय रत्नधातुफलानि च ॥ १० ॥ व्रतराजमिमं राजन्
विष्णोः प्रीतिकरं परम् ॥ उत्तरां कारय प्राज्ञ गर्भो जीवमवाप्स्यति ॥ ११ ॥
भविष्यति गुणी पुत्रस्त्रिषु लोकेषु विश्रुतः ॥ श्रुत्वा पितामहवचः प्रत्यु-
वाच युधिष्ठिरः ॥ १२ ॥

असें हें श्रेष्ठ व्रत तूं उत्तरेकडून करीव; मग हे प्राज्ञा, तिचा गर्भ जीव धारण करील. ॥ ११ ॥
तो पुत्र अत्यंत गुणी आणि तिन्ही लोकांमध्ये परम विख्यात असा होईल. पितामह भी-
ष्माचें हें भाषण ऐकून धर्मराज ह्मणाले. ॥ १२ ॥

कथा.

॥ ६ ॥

हे प्रभो, तें व्रतराज नांवाचें व्रत आपण मला विस्तारानें सांगावें, अशाकरतां कीं तें कोणीं प्रसिद्धीस आणिलें आणि या मृत्युलोकीं कोणीं केलें हें मला समजेल. ॥ १३ ॥ भीष्म ह्मणाले, सर्वत्र प्रसिद्ध अशी कांति नांवाची नगरी आहे. जींतील ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य, शूद्र हे सर्वदा आपआपल्या कर्मांमध्ये अत्यंत मग्न असे आहेत. ॥ १४ ॥ तीं तेथील

तद्वत्तं व्रतराजाख्यं विस्तरेण प्रकाशय ॥ केन प्रकाशितं मर्त्ये केनेदं
विहितं विभो ॥ १३ ॥ भीष्म उवाच ॥ आस्ते या सर्वविख्याता कांति-
संज्ञा महापुरी ॥ ब्रह्मक्षत्रियविद्रुद्रैः स्वस्वकर्मरतैर्वृता ॥ १४ ॥ रज-
ताचलसंकाशैः सौधसंघैर्विराजिता ॥ सुवेषैर्नागरजनैर्नारीभिरुपशो-
भिता ॥ १५ ॥ रूपचातुर्यवर्याभिर्वेश्याभिः समलंकृता ॥ अलकेव
कुबेरस्य शक्रस्येवामरावती ॥ १६ ॥

कैलासपर्वतासारखीं मंदिरे आणि उत्तम पोषाख धारण करणारे तेथील पुरुष व स्त्रिया यांच्या योगें अत्यंत शोभणारी असी आहे. ॥ १५ ॥ ती नगरी सौंदर्य आणि चातुर्य यांच्या योगानें श्रेष्ठ अशा वेश्यांनीं सुशोभित होऊन जणूं काय कुबेराची अलका अथवा इंद्राची अमरावती

सोमव.

॥ ७ ॥

अशी भासत आहे. ॥ १६ ॥ अग्नीची राजधानी महापुरी तेजोवती तसीच ती अनेक
रत्नांनी सुसंपन्न अशी आहे. तेथे अत्यंत पराक्रमी असा रत्नसेन नांवाचा राजा होऊन गेला
॥ १७ ॥ त्या नगरीमध्ये कोणी एक देवस्वामी नांवाने प्रसिद्ध असा ब्राह्मण राहत असे,
त्याची अत्यंत पवित्र असी धनवती नांवाची स्त्री होती. तिचे नांव अगदीं यथार्थ असून

तेजोवतीव रत्नाढ्या पावकस्य महापुरी ॥ तत्र राजा रत्नसेनो बभूवा-
मितविक्रमः ॥ १७ ॥ तत्र कश्चिद्विजन्माऽभूद्देवस्वामीति विश्रुतः ॥
तस्यामासीद्विप्रपत्नी नाम्ना धनवती शुभा ॥ यथार्थनामधेया सा
लक्ष्मीरिव सविग्रहा ॥ १८ ॥ तस्यां स जनयामास सप्त पुत्रान् गुणा-
न्वितान् ॥ एकां दुहितरं रम्यां नाम्ना गुणवतीं नृप ॥ १९ ॥

मूर्तिमती लक्ष्मीच कीं काय असी ती दिसत असे. ॥ १८ ॥ हे राजा, त्यापासून तिच्या
पोटी सात गुणवान् पुत्र आणि एक अत्यंत सुंदर, असी कन्या झाली. जिचे नांव
गुणवती ठेविले होते. ॥ १९ ॥

कथा.

॥ ७ ॥

त्या पुत्रांचे विवाह होऊन ते यथेच्छ विहार करीत असत. आणि ती मुलगी कुमारी होतसाती
अनुरूप वराची इच्छा करीत राहिली होती. ॥ २० ॥ एवढ्यांत एके वेळीं एक भिक्षार्थी
ब्राह्मण तेथें प्राप्त झाला. तो आपल्या तेजानें शोभणारा असून मूर्तिमान् अग्नीच कीं काय
असा भासत होता. ॥ २१ ॥ दरवाजाजवळ येऊन तो आशीर्वाद देता झाला, तों देवस्वामीच्या

कृतदाराश्च ते पुत्रा विहरन्ति यथासुखं ॥ कन्या कुमारिका चासीदनु-
रूपप्रियार्थिनी ॥ २० ॥ अत्रांतरे द्विजः कश्चिद्भिक्षार्थी समुपागतः ॥
दीप्यमानः स्वतेजोभिर्मूर्तिमानिव पावकः ॥ २१ ॥ द्वारदेशमुपागत्य
प्रयुयोजाशिषंतदा ॥ देवस्वामिस्तुषाः सप्त समुत्थाय ससंभ्रमम् ॥ २२ ॥
भिक्षां प्रत्येकमानिन्युर्ददुस्तस्मै द्विजन्मने ॥ अवैधव्याशिषं प्रादात्ताभ्यः
सौभाग्यसंपदं ॥ २३ ॥

सात सुना त्वरेनें उठल्या ॥ २२ ॥ आणि प्रत्येकीनें त्या ब्राह्मणाला भिक्षा आणून घातली.
त्यावर ब्राह्मणानें त्यांना मूर्तिमंत सौभाग्यसंपत्तिच कीं काय असा अवैधव्यप्राप्तीचा
आशीर्वाद दिला. ॥ २३ ॥

सोमव.

॥ ८ ॥

नंतर मातेने पाठविली असतां गुणवती भिक्षा घेऊन आली आणि त्या ब्राह्मणाचें पादवं-
दन करून तिने त्यास ती भिक्षा घातली. ॥ २४ ॥ ब्राह्मणानें 'हे कल्याणि, तूं धर्मवती
हो' असा आशीर्वाद दिला. त्यांतील विलक्षणपणा लक्ष्यांत येऊन गुणवती घरांत आली.
॥ २५ ॥ आणि त्या ब्राह्मणानें दिलेला आशीर्वाद तिने आपल्या मातेला निवेदन केला.

ततो गुणवती मात्रा प्रेरिता सह भिक्षया ॥ विप्राय भिक्षां प्रददे कृत्वा
पादाभिवंदनं ॥ २४ ॥ आशिषं च ददौ विप्रः शुभे धर्मवती भव ॥
वैलक्षण्यं गुणवती श्रुत्वा प्रत्याययौ गृहं ॥ २५ ॥ मात्रे निवेदयामास
आशिषं तेन योजितां ॥ श्रुत्वा धनवती पुत्रीं करे धृत्वा समाययौ
॥ २६ ॥ प्रणतिं कारयामास पुनस्तस्मै द्विजन्मने ॥ तथैवाशिषमुच्चार्य
विप्रस्तामभ्यनंदयत् ॥ २७ ॥

तें ऐकून धनवती आपल्या कन्येला हातीं धरून त्या ब्राह्मणाजवळ घेऊन आली. ॥ २६ ॥
आणि गुणवतीकडून त्या ब्राह्मणाचें पुनः एकदा चरणवंदन करविलें. ब्राह्मणानें तोच
आशीर्वाद देऊन तिचें अभिनंदन केलें. ॥ २७ ॥

कथा.

॥ ८ ॥

तो आशीर्वाद ऐकून अत्यंत संचित होत्साती धनवती ह्मणाली 'हे भगवन् ब्राह्मणा, कृपा करा आणि माझें वचन ध्यानांत घ्या. ॥ २८ ॥ अहो ब्राह्मणश्रेष्ठ, माझ्या सुनांनीं तुझांला प्रणिपात केला असतां अवैधव्यकारक, त्याचप्रमाणें सुख, सौभाग्य, पुत्रप्राप्तिदायक असे उत्तम आशीर्वाद आपण त्यांना दिले. ॥ २९ ॥ आणि माझ्या कन्येनें नमस्कार केला

श्रुत्वाशिषं धनवती संचिता प्रत्युवाच ह ॥ धनवत्युवाच ॥ प्रसीद भग-
वन्विप्र वचनं मेऽवधारय ॥ २८ ॥ सुषाभ्यः प्रणताभ्यो मे त्वया दत्ता
वराशिषः ॥ अवैधव्यकरा विप्र सुखसौभाग्यपुत्रदाः ॥ २९ ॥ सुतायां
प्रणतायां मे विपरीतं त्वयोदितं ॥ भद्रे धर्मवती भूया इत्युदीर्य पुनः
पुनः ॥ ३० ॥ आशीः प्रयुक्ता विप्रर्षे कारणं वद सत्वरं ॥ द्विज
उवाच ॥ धन्यासि त्वं धनवति प्रख्यातचरिता भुवि ॥ ३१ ॥ ॥

असतां 'हे कल्याणि तूं धर्मवती हो' असें पुनः पुनः आपण विपरीत वचन बोललां
॥ ३० ॥ तर अहो विप्रर्षे, माझ्या कन्येस असा आपण आशीर्वाद दिला याचें कारण
काय तें मला लवकर सांगा.' त्यावर तो ब्राह्मण ह्मणाला 'हे धनवती, तूं धन्य स्त्री आहेस

सोमव.

॥ ९ ॥

आणि तुझें आचरण ह्या पृथ्वीवर प्रख्यात आहे ॥ ३१ ॥ मी तुझ्या कन्येला यथायोग्य आशीर्वाद दिला आहे, कारण हिला विवाहात सप्तपदीमध्ये वैधव्य येणार आहे. ॥ ३२ ॥ हे कल्याणि, आतां या मुलीनें सर्वदा सारखें धर्माचरण करीत रहावें. आणि ह्मणूनच मीं इला 'हे कल्याणि, तूं धर्मवती हो' असा आशीर्वाद दिला. ॥ ३३ ॥ हें भाषण ऐकून अत्यंत चिंता-

यथायोग्या प्रयुक्तेयं मयाशीर्दुहितुस्तव ॥ इयं सप्तपदीमध्ये विधवात्व-
मवाप्स्यति ॥ ३२ ॥ धर्माचरणमत्यर्थं कर्तव्यमनया शुभे ॥ अतो मया-
शीर्दत्तेयं शुभे धर्मवती भव ॥ ३३ ॥ श्रुत्वा धनवती वाक्यं चिंताकु-
लितचेतसा ॥ उवाच वचनं दीनं प्रणिपत्य पुनः पुनः ॥ ३४ ॥ धनव-
त्युवाच ॥ उपायं वेत्सि विप्रेन्द्र वद शीघ्रं दयां कुरु ॥ अपायमेव वेत्सि
चेत् किं करोमि दयानिधे ॥ ३५ ॥

क्रांत होत्साती धनवती त्या ब्राह्मणाला वारंवार नमस्कार करून दीनवाणीनें बोलूं लागली ॥ ३४ ॥ धनवती ह्मणाली, अहो ब्राह्मणश्रेष्ठ, जर आपणांला कांहीं उपाय ठाऊक असेल तर तो शीघ्र मला सांगा. आणि अपायच जर आपण जाणत असाल तर हे दयानिधे! आतां मीं काय

कथा.

॥ ९ ॥

करावें ? ॥ ३५ ॥ ब्राह्मण ह्मणाला, हे सुंदरि, तुझ्या येथें जर सोमा येईल, तर तिच्या पूजनानें तुझ्या कन्येचें वैधव्य नाहीसें होईल. ॥ ३६ ॥ धनवती ह्मणाली, तुम्ही सांगितली ती सोमा कोण, तिची जाति कोण, ती राहते कोठें ? कीं जिच्या आगमनानें वैध-

द्विज उवाच ॥ आगमिष्यति चेत्सोमा गृहे वै तव सुंदरि ॥ तस्याः पूजनमात्रेण भवेद्वैधव्यनाशनं ॥ ३६ ॥ धनवत्युवाच ॥ का सा सोमा त्वया प्रोक्ता का जातिः कुत्र संस्थितिः ॥ यस्या गमनमात्रेण भवेद्वैधव्यभंजनं ॥ ३७ ॥ एतद्वद महाभाग न कालो विस्तरस्य मे ॥ द्विज उवाच ॥ सोमा सा रजकी जात्या स्थितिस्तस्याश्च सिंहले ॥ ३८ ॥ सा चेदायाति ते वेश्म तदा वैधव्यभंजनं ॥ इत्युक्त्वा ब्राह्मणोऽन्यत्र गतो भिक्षाप्रतीक्षया ॥ ३९ ॥ ॥ ॥

व्याचा नाश होईल. ॥ ३७ ॥ हे महाभाग, हें मला आतां लवकर सांगा, विस्ताराला आतां वेळ नाही, ब्राह्मण ह्मणाला, ती सोमा रजक जातीची असून ती सिंहलद्वीपांत राहत असते ॥ ३८ ॥ ती जर तुझ्या येथें येईल, तर या तुझ्या मुलीचें वैधव्य नष्ट होईल. असें ह्मणून

सोमव.

॥ १० ॥

तो ब्राह्मण भिक्षेकरितां अन्य ठिकाणीं जाता झाला. ॥ ३९ ॥ धनवती त्या कालीं आपल्या पुत्रांस ह्याणाली, हे मुलांनो, ही गुणवती तुमची अत्यंत आवडती बहीण दुर्दैवांत पडली आहे ॥ ४० ॥ आणि हिच्या वैधव्याचा नाश फक्त सोमेच्या आगमनानेच होणार आहे तुझ्यांपैकी ज्याची पित्याच्या ठायीं भक्ति असेल आणि ज्याला मातेच्या आज्ञेचें गौरव

धनवत्यपि पुत्रेभ्यः प्रोवाच वचनं तदा ॥ धनवत्युवाच ॥ इयं दुर्ल-
लिता पुत्राः स्वसा गुणवती शुभा ॥ ४० ॥ सोमागमनमात्रेण भवेद्वै-
धव्यभंजनं ॥ अस्ति यस्य पितुर्भक्तिर्मातुर्वचनगौरवम् ॥ ४१ ॥ स
प्रयातु सह स्वसा सोमामानयितुं द्रुतं ॥ पुत्रा ऊचुः ॥ ज्ञातं मातस्तव
स्वातं पुत्रीस्नेहवशं सदा ॥ ४२ ॥ यतो देशांतरं पुत्रान् प्रस्थापयसि
दुर्गमं ॥ अंतरे दुस्तरः सिंधुः शतयोजनविस्तरः ॥ ४३ ॥

असेल. ॥ ४१ ॥ त्यानें बहिणीसहवर्तमान सोमेला लवकर आणण्यासाठीं जावें. त्यावर पुत्र ह्याणाले, हे मातोश्री, सदा सर्वदा तुझें अंतःकरण कन्येच्या प्रेमांमध्ये जडलेलें आहे. ॥ ४२ ॥ ह्याणून तूं जाण्यालाही कठीण अशा देशांमध्ये आह्मांला पाठवीत आहेस, ज्याच

कथा.

॥ १० ॥

शंभर योजने विस्तार आहे असा समुद्र मध्यभागी आहे. ॥ ४३ ॥ तेथे जाणे अगदी अशक्य आहे. आणि ह्मणून त्याविषयी आम्ही असमर्थ आहो. हें ऐकून देवस्वामी ह्मणाला, माझे सात पुत्र असूनही मी अपुत्रच आहे. मी आतांच स्वतः सिंहलद्वीपाला जातो. ॥ ४४ ॥ आणि कन्येचे वैधव्य नाश करणाऱ्या सोमेला आणतो. याप्रमाणे सक्रोध होऊन देवस्वामी

अशक्यं गमनं तत्र न क्षमा गमने वयं ॥ देवस्वाम्युवाच ॥ अपुत्रः
सप्तभिः पुत्रैरहं यास्यामि सिंहलं ॥ ४४ ॥ आनयिष्यामि तां सोमां पुत्री-
वैधव्यनाशिनीं ॥ एवंवादिनि सक्रोधे देवस्वामिनि तत्क्षणे ॥ ४५ ॥
शिवस्वामी कनिष्ठस्तु पुत्रः प्रोवाच सन्नतः ॥ तात मा वद चैवं त्वं
रोषावेशवशं गतः ॥ ४६ ॥ मयि तिष्ठति कः शक्तो गंतुं द्वीपं हि
सिंहलं ॥ इत्युक्त्वा सहसोत्थाय प्रणम्य शिरसा मुदा ॥ ४७ ॥

बोलत आहे तोंच, ॥ ४५ ॥ त्याचा कनिष्ठ शिवस्वामी नांवाचा पुत्र नम्र होऊन ह्मणाला, हे तात, क्रोधाविष्ट होऊन असें बोलूं नका. ॥ ४६ ॥ मी असतां सिंहलद्वीपाला जाण्याला दुसरा कोण समर्थ होईल? असें बोलून एकदम उठून आणि आनंदाने पित्याला प्रणाम

सोमव.

॥ ११ ॥

करून ॥ ४७ ॥ तत्काल आपल्या बहिणीसहवर्तमान सिंहलनामक द्वीपाला जाण्याला
निघाला; आणि जातां जातां कांहीं दिवसांनीं समुद्राच्या तीरीं जाऊन पोहोंचला ॥ ४८ ॥
त्या समुद्राला पाहून तो तरून जाण्याविषयीं मनांत विचार करीत आहे, एवढ्यांत जव-
ळच त्यानें अत्यंत विस्तीर्ण असा एक वटवृक्ष पाहिला. ॥ ४९ ॥ त्याच्या ढोलीमध्ये गृध्र-
प्रतस्थे सहितः स्वप्ना द्वीपं सिंहलसंज्ञितं ॥ स कियद्भिर्दिनैर्गत्वा तीरं
प्राप सरित्पतेः ॥ ४८ ॥ तं तर्तुमंबुधिं दृष्ट्वा कल्पनामकरोद्विजः ॥ स
ददर्श सुविस्तीर्णं न्यग्रोधद्रुममंतिके ॥ ४९ ॥ तत्कोटरे सुखासीना गृध्र-
राजस्य बालकाः ॥ तत्पादपतले स्थित्वा ताभ्यां नीतं तु तद्दिनम् ॥
॥ ५० ॥ शावकानां कृते गृध्रो गृहीत्वा शिशुभोजनम् ॥ भोजनं दत्त-
मपि ते न भुंजंति स्म शावकाः ॥ ५१ ॥

पक्ष्याचीं पिलें सुखानें बसलीं होतीं. अशा त्या वृक्षाखालीं राहून त्या दोघां बहीणभावंडानीं
तो दिवस काढला. ॥ ५० ॥ एवढ्यांत तो गृध्र आपल्या पिलांकरितां भक्ष्य घेऊन आला
आणि त्यांस देऊं लागला तथापि तीं तें भक्षण करीनात. ॥ ५१ ॥

कथा.

॥ ११ ॥

त्यावर तो गृध्र आपल्या चिंतातुर पिलाना बोलता झाला. तो ह्मणाला, हे पुत्र हो, तुम्हीं
क्षुधित असतांही अन्न कां बरें ग्रहण करीत नाहीं ? ॥ ५२ ॥ मीं तुमच्याकरतां अत्यंत योग्य
असें कोमल मांस आणलें आहे. त्यावर तीं पिलें ह्मणालीं, हे तात, ह्या वृक्षाखालीं अत्यंत
क्षुधित अशीं दोन मनुष्ये आहेत. ॥ ५३ ॥ बाबा, त्यांनीं अन्नग्रहण केल्याशिवाय आम्हीं

पप्रच्छ बालकान् गृध्रश्चिंताकुलितमानसान् ॥ गृध्रराज उवाच ॥ कथं
न भुज्यते पुत्रा भवंतः क्षुधिता अपि ॥ ५२ ॥ आनीतं कोमलं मांसं
भवद्योग्यमिदं मया ॥ शावका ऊचुः ॥ एतद्वृक्षतले तात मानवौ
क्षुधितौ भृशं ॥ ५३ ॥ ताभ्यामस्वीकृते तात कथं भुंजामहे वयं ॥
तच्छ्रुत्वा स च गृध्रस्तु करुणागतचेतनः ॥ ५४ ॥ तयोरंतिकमागत्य
वचनं समभाषत ॥ जातस्तु युवयोः कामो वक्तव्योऽत्र मम द्विज ॥ ५५ ॥

भोजन कसें बरें करावें ? हें ऐकून त्या गृध्राच्या अंतःकरणांत करुणा उत्पन्न झाली
॥ ५४ ॥ आणि तो त्यांच्याजवळ येऊन बोलला कीं, हे ब्राह्मणा, तुझ्या मनांत जी इच्छा
उत्पन्न झाली असेल ती मला सांग. ॥ ५५ ॥

सोमव.

॥ १२ ॥

ती सर्व मी सफल करीन, आता तुम्हीं भोजन करावें. त्यावर तो ब्राह्मण ह्मणाला, मी आज समुद्राच्या पलीकडे सिंहलद्वीपाला जाण्याची इच्छा करीत आहे. ॥ ५६ ॥ कारण ह्या माझ्या बहिणीच्या वैधव्यनाशनाकरितां सोमा आमच्या घरीं यावी अशी माझी इच्छा आहे. गृध्रराज ह्मणाला, तुम्हांला मी प्रातःकालीं समुद्राच्या पार पोंचवीन. ॥ ५७ ॥ आणि क्रियते सर्वथा विप्र भोजनं कर्तुमर्हसि ॥ द्विज उवाच ॥ सिंहले गंतु-
कामोऽहं जलधेः पारमद्य वै ॥ ५६ ॥ सोमागमनमिच्छामि स्वसुर्वैधव्य-
नाशनं ॥ गृध्रराज उवाच ॥ पारमुत्तारयिष्यामि जलधेः प्रातरेव हि
॥ ५७ ॥ सोमागृहं चापि तत्र दर्शयिष्यामि सिंहले ॥ ततो रात्र्यां
व्यतीतायां उदिते तु दिवाकरे ॥ ५८ ॥ पारमुत्तारितौ तौ तु गृध्रराजेन
वेगिना ॥ सिंहलद्वीपमागत्य स्थितौ सोमागृहांतिके ॥ ५९ ॥

त्या सिंहलद्वीपामध्ये सोमेचें घरदेखील तुम्हांला दाखवीन. नंतर रात्र संपून सूर्य उगवला असतां ॥ ५८ ॥ त्या गृध्रराजानें त्या दोघांना मोठ्या वेगानें समुद्राच्या पार नेऊन उतर-
विलें. याप्रमाणें तीं सिंहलद्वीपांत जाऊन सोमेच्या अगदीं गृहाजवळ राहिलीं. ॥ ५९ ॥

कथा.

॥ १२ ॥

नंतर प्रत्येक दिवशीं प्रातःकालीं सोमेच्या घरचें अंगण झाडावें व नंतर तें सारवावें असा
त्यांनीं क्रम ठेविला. ॥ ६० ॥ असें करतां करतां एक वर्ष निघून गेलें. एकदां अत्यंत
विस्मित होत्साती सोमा आपल्या सुनांला आणि पुत्रांला बोलावून ह्मणाली. ॥ ६१ ॥ अहो,

ततः प्रत्यूषसमये संमृज्यांगणमंडलं ॥ लेपनं चक्रतुस्तस्या दिवसं दिवसं
प्रति ॥ ६० ॥ एवं विदधतोस्तत्र पूर्णः संवत्सरो गतः ॥ स्नुषाः पुत्रा-
न्समाहूय सोमा पप्रच्छ विस्मिता ॥ ६१ ॥ मार्जनं लेपनं कोत्र करोति
मम कथ्यतां ॥ सममेवाब्रुवन्सर्वेऽस्माभिः कृतमिदं नहि ॥ ६२ ॥ ततः
कदाचिद्रजकी सोमा वै संस्थिता निशि ॥ ददर्श ब्राह्मणीं कन्यां मार्ज-
यंतीं गृहांगणं ॥ ६३ ॥

माझ्या अंगणाचें झाडसारवण कोण बरें करतो सांगा पाहूं. त्यावर तीं एकदम ह्मणालीं
आह्मी कांहीं करीत नाहीं. ॥ ६२ ॥ पुढें कोणे एके रात्रीं ती सोमा परटीण उभी होती तीं
तिच्या नजरेस एक ब्राह्मणकन्या गृहांगण झाडतांना ॥ ६३ ॥

सोमव.

॥ १३ ॥

आणि तिचा पवित्राचरणी बंधु प्रातःकाळीं तें सारवतांना दृष्टीस पडलीं. त्यावर सोमा त्यांजवळ गेली आणि ह्मणाली, तुम्ही कोण तें मला सांगा. ॥ ६४ ॥ त्यावर त्यांनीं सोमेला ह्मटलें आम्ही ब्राह्मणाचीं मुलें आहोंत. तें ऐकून सोमा ह्मणाली, माझ्या घरचें संमार्जन ब्राह्मणांकडून झालें, त्यामुळें मी अत्यंत दग्ध व नष्ट आहे. ॥ ६५ ॥ आतां या पापामुळें मी

लिपंतमंगणं प्रातर्भ्रातरं च शुचिव्रतं ॥ सोमा पप्रच्छ तौ गत्वा कौ
युवां कथ्यतां मम ॥ ६४ ॥ प्रोचतुस्तौ तदा सोमामावां ब्राह्मण-
पुत्रकौ ॥ सोमोवाच ॥ दग्धास्मि वत नष्टास्मि ब्राह्मणौ गृहमार्जकौ
॥ ६५ ॥ कां गतिं वत यास्यामि पापादस्मादसंशयं ॥ पापजातिरहं
ख्याता रजकी सर्वथा द्विज ॥ ६६ ॥ कथं त्वं ब्राह्मणो भूत्वा विरुद्धं
मे चिकीर्षसि ॥ शिवस्वाम्युवाच ॥ एषा गुणवती नाम स्वसा मम
सुमध्यमा ॥ ६७ ॥

खरोखर कोणत्या बरें गतीला जाईन ! ब्राह्मणा, मी मूळचीच रजकाच्या पापजातीमध्ये उत्पन्न झालें आहे. ॥ ६६ ॥ तूं ब्राह्मण होऊन असें माझेविरुद्ध कसें करूं इच्छितोस ? शिवस्वामी ह्मणाला, ही सुंदरी माझी गुणवती नांवाची बहीण आहे. ॥ ६७ ॥

कथा.

॥ १३ ॥

हिला सप्तपदीमध्ये वैधव्य प्राप्त होणार आहे. आणि त्याचा नाश तुझ्याच सांनिध्याने
होणार आहे. ह्मणून भगिनीसहवर्तमान मी तुझे दास्य करीत आहे ॥ ६८ ॥ सोमा ह्मणाली,
आतां यापुढे हें करूं नको, तुझ्या आज्ञेनें मी तुझ्या घरीं येतें. असें ह्मणून ती घरांत आली

अस्याः सप्तपदीमध्ये वैधव्यं संप्रपत्स्यते ॥ तव सान्निध्यमात्रेण भवेद्वै-
धव्यभंजनं ॥ अतो हेतोः सह स्वस्त्रा दासकर्म करोमि ते ॥ ६८ ॥
सोमोवाच ॥ अतः परं न कर्तव्यं यास्यामि तव शासनात् ॥ इत्युक्त्वा
गृहमागत्य स्नुषाभ्यः प्रत्युवाच ह ॥ ६९ ॥ यः कश्चिन्मम राज्येऽस्मि-
न्प्रियते मानवः क्वचित् ॥ तथैव रक्षणीयोऽसौ यावदागम्यते मया
॥ ७० ॥ कस्यचिद्वचनात्कोऽपि न दग्धव्यः कथंचन ॥ तथेत्युक्त्वा
स्नुषाभिः सा सोमा याता महांबुधिं ॥ ७१ ॥

आणि आपल्या सुनांना ह्मणाली ॥ ६९ ॥ या माझ्या राज्यामध्ये जर कदाचित् कोणी
मनुष्य मरण पावला तर त्याचें मी येईपर्यंत रक्षण करून ठेवावें. ॥ ७० ॥ कोणाच्याही
सांगण्यावरून मेला असेल त्याचें दहन करूं नये. बरें आहे असें सुनांनीं ह्मटल्यावर ती सोमा

सोमव.
॥ १४ ॥

महासमुद्राप्रत गेली. ॥ ७१ ॥ तिनें तीं ब्राह्मणाचीं मुलें क्षणामध्ये समुद्राच्या पार उतर-
विलीं आणि आपण स्वतः आकाशमार्गानें समुद्र ओलांडून जाती झाली. ॥ ७२ ॥ तिच्या
प्रभावानें सर्व एका निमेषांत कांतिपुरीमध्ये येऊन पोंचलीं. त्या सोमेला पाहून हृष्ट होत्साती
धनवती तिची पूजा करती झाली. ॥ ७३ ॥ एवढ्यांत शिवस्वामी अन्य देशाहून आपल्या

पारमुत्तारयामास क्षणेन द्विजपुत्रकौ ॥ स्वयमाकाशमार्गेण सा ततार
महार्णवं ॥ ७२ ॥ प्राप्ताः कांतिपुरीं सर्वे निमेषात्तत्प्रभावतः ॥ सोमां दृष्ट्वा
धनवती हृष्टा पूजामथाकरोत् ॥ ७३ ॥ अत्रांतरे शिवस्वामी तदा देशांत-
रात्स्वसुः ॥ सदृशं वरमानेतुं जगामोज्जयिनीं प्रति ॥ ७४ ॥ आनिनाय वरं
तत्र देवशर्मसुतं सुधीः ॥ ब्राह्मणं रुद्रशर्माणं गुणिनं सदृशं स्वसुः ॥ ७५ ॥

भगिनीस योग्य असा पति आणण्याकरितां उज्जयिनीस निघून गेला. ॥ ७४ ॥ आणि तो
बुद्धिवान् शिवस्वामी तेथील देवशर्मनामक ब्राह्मणाचा पुत्र रुद्र, आपल्या बहिणीस अगदीं
योग्य पति आणि अत्यंत गुणवान् असा घेऊन आला. ॥ ७५ ॥

कथा.

॥ १४ ॥

नंतर त्या सोमा परटिणीनें सर्व विवाहाची तयारी केली आणि देवस्वामीनें उत्तम लग्न आणि उत्तम नक्षत्र पाहून ॥ ७६ ॥ आपली कन्या गुणवती हिला त्या रुद्रनामक गुणी ब्राह्मणाला अर्पण केली, नंतर विवाहसंबंधीं मंत्रांच्या योगेंकरून होम होत असतां ॥ ७७ ॥ सप्तपदी मध्यावर आली, आणि तो रुद्रब्राह्मण मरण पावला, सर्व बांधवांनीं रडण्यास

ततः सारजकी सोमा वैवाहिकमथाकरोत् ॥ सुलभे च सुनक्षत्रे
देवस्वामी तु कन्यकां ॥ ७६ ॥ ददौ तस्मै गुणवतीं गुणिने रुद्र-
शर्मणे ॥ ततो वैवाहिकैर्मन्त्रैर्हूयमाने हुताशने ॥ ७७ ॥ ततः सप्तपदी-
मध्ये रुद्रशर्मा मृतस्तदा ॥ रुरुदुर्बाधवाः सर्वे स्थिता सोमा निराकुला
॥ ७८ ॥ आक्रंदः सुमहानासीलोकानां तत्र पश्यतां ॥ गुणवत्यै च सा
तूर्णं व्रतराजप्रभावजं ॥ ७९ ॥

आरंभ केला, एकटी सोमा मात्र दुःखरहित राहिली होती. ॥ ७८ ॥ तो प्रसंग पाहणाऱ्या तेथील सर्व लोकांनीं मोठा आक्रोश केला. इतक्यांत त्या सोमा परटिणीनें गुणवतीसाठीं व्रतराजाच्या प्रभावापासून निर्माण झालेलें, ॥ ७९ ॥

सोमव.

॥ १५ ॥

आणि मृत्यूचा नाश करणारें अशा पुण्याचा संकल्प करून विधीप्रमाणें दान केलें आणि तो रुद्रनामक ब्राह्मण त्या व्रतराजाच्या प्रभावामुळें ॥ ८० ॥ निजलेला मनुष्य उठतो त्याप्रमाणें सजीव झाला. नंतर लग्नविधि समाप्त करून व तें श्रेष्ठ व्रत त्यांस सांगून

पुण्यं संकल्प्य विधिवद्ददौ मृत्युविनाशनं ॥ रुद्रशर्मापि तस्माच्च व्रत-
राजप्रभावतः ॥ ८० ॥ आससाद तदा जीवं सुप्तवत्सहसोत्थितः ॥
एवं विवाहं निर्वर्त्य व्रतराजं निवेद्य च ॥ ८१ ॥ आमंत्र्य तां धनवतीं
सोमा प्रायाद्गृहं प्रति ॥ एवं सा रजकी सोमा जीवयित्वा मृतं द्विजं
॥ ८२ ॥ चचाल हर्षसंपूर्णा पूर्णकामा स्वमंदिरं ॥ अत्रांतरे गृहे
तस्याः प्रथमं तनया मृताः ॥ ८३ ॥

॥ ८१ ॥ आणि त्या धनवतीचा निरोप घेऊन सोमा आपल्या घराला जाती झाली. याप्र-
माणें सोमा परटीण त्या मृत ब्राह्मणाला सजीव करणारी होत्साती सहर्ष आणि पूर्णकाम
होऊन आपल्या गृहीं जाती झाली इकडे प्रथम तिचे सर्व पुत्र मृत झाले. ॥ ८२ ॥ ८३ ॥

कथा.

॥ १५ ॥

नंतर तिचा पतिही मरण पावला, आणि त्यानंतर तिचा जामात मयत झाला अशी स्थिति झाली होती. सोमा गृहाकडे येत आहे इतक्यांत सोमवारयुक्त अशी अमावास्या तिथि येऊन ठेपली. ॥ ८४ ॥ ह्या तिथीला मृत मनुष्यांना संजीवन देणारी तिथि ह्मणतात. अशा वेळीं तिनें एक वृद्ध स्त्री रस्त्यानें जातांना पाहिली. ॥ ८५ ॥ कापसाच्या भाराने

पुनः स्वामी मृतस्तस्या जामाता च ततो मृतः ॥ आगच्छंत्यास्तदा
तस्याः सोमवारान्विता पथि ॥ ८४ ॥ अमावास्या बभूवाथ मृतसंजी-
विनी तिथिः ॥ सा ददर्श ततो यांतीं वृद्धां कांचित्स्त्रियं तदा ॥ ८५ ॥
तूलभारभराक्रांतां क्रंदमानां सुदुःखितां ॥ वृद्धोवाच ॥ अवतारय मे
पुत्रि तूलभारं शिरःस्थितं ॥ ८६ ॥ अनेन शिरसो मेऽद्य बहुपीडा च
जायते ॥ सोमोवाच ॥ अमावास्याद्य मे वृद्धे सोमवारयुता तिथिः ॥ ८७ ॥

अतिपीडित होऊन अत्यंत दुःखाने ती आक्रंदन करीत होती. ती ह्यातारी सोमेला ह्मणाली
“ हे पुत्रि, माझ्या डोकीवरचा हा कापसाचा भार खाली घे. ” ॥ ८६ ॥ ह्याच्या योगाने
आज माझ्या मस्तकाला अत्यंत पीडा होत आहे. त्यावर सोमा ह्मणाली, हे वृद्धे, आज

सोमव.

॥ १६ ॥

सोमवारयुक्त अमावास्या तिथि आहे. ॥ ८७ ॥ आज कापसाला शिवायचें नाहीं असा मीं नियम केला आहे. असें ह्मणून ती पुढें जात आहे तोंच मुळ्यांचा भारा मस्तकावर घेऊन जाणारी एक स्त्री तिच्या दृष्टीस पडली. ॥ ८८ ॥ तीदेखील सोमेला ह्मणाली, हे मुली, हें मुळ्यांचें ओझें बरेंच मोठें झालें आहे तर तें खालीं उतरून जरा थांब ह्मणजे मीही तुझ्या-

तूलकं न स्पृशाम्यद्य नियमोयं मया कृतः ॥ पुनर्ददर्श यांती सा
मूलभारवतीं स्त्रियं ॥ ८८ ॥ साप्युवाच ततः पुत्रि मूलभारो महा-
निति ॥ अवतीर्य क्षणं तिष्ठ संगे यास्याम्यहं तव ॥ ८९ ॥ सोमोवाच ॥
अद्य मूलं तथा तूलं न स्पृशामि कथंचन ॥ ततोऽश्वत्थतरुं प्राप्य
नदीतीरभवं पथि ॥ ९० ॥ स्नात्वा विष्णुं समभ्यर्च्य शर्कराभिः प्रद-
क्षिणाः ॥ सा चकार महाभामा तदैवाष्टोत्तरं शतम् ॥ ९१ ॥ ॥

बरोबर येईन. ॥ ८९ ॥ सोमा ह्मणाली, आज कापूस, त्याप्रमाणेंच मुळा या दोहोंलाही मी स्पर्श करीत नसतें. असें ह्मणून मार्गांत नदीतीरावर वाढलेल्या अश्वत्थाजवळ ती गेली. ॥ ९० ॥ आणि स्नान करून तिनें विष्णूचें पूजन केलें आणि वालू घेऊन एकशें आठ

कथा.

॥ १६ ॥

प्रदक्षिणा सोमेनें तेथें घातल्या. ॥ ९१ ॥ भीष्म ह्मणतात, वाळू घेऊन जेव्हां तिनें प्रदक्षिणा
केल्या तेव्हां तिचा जामात पति आणि पुत्र हे जीवंत झाले. ॥ ९२ ॥ तिचें नगर, व विशेष-
पतः तिचें गृह संपत्तीनें अगदीं परिपूर्ण झालें. एवढ्यांत सोमा आपल्या गृहाप्रत येती
झाली. ॥ ९३ ॥ आपल्या पतीला त्याचप्रमाणें जांवई आणि पुत्राला जीवंत झालेले पाहून

भीष्म उवाच ॥ यदा प्रदक्षिणावर्तं कृतं शर्करहस्तया ॥ तदा जीवित-
वंतस्ते जामातृपतिपुत्रकाः ॥ ९२ ॥ नगरं श्रीसमाकीर्णं तद्गृहं च विशेष-
पतः ॥ अथायाता महाभागा सोमा स्वभवनं प्रति ॥ ९३ ॥ जीवितं
वीक्ष्य भर्तारं पुत्रं जामातरं ततः ॥ तान् समासाद्य सा सोमा जगाम
कृतकृत्यतां ॥ ९४ ॥ प्रणिपत्य स्नुषाः सर्वाः पप्रच्छुस्तां तपस्विनीं ॥
स्नुषा ऊचुः ॥ मृतास्ते तनया देवि पतिजामातृपुत्रकाः ॥ ९५ ॥

तेथें त्यांजवळ येतांच तिला मोठी कृतार्थता वाटूं लागली. ॥ ९४ ॥ सर्व सुना त्या तप-
स्विनीला नमस्कार करून ह्मणूं लागल्या, हे देवि, तुझे पुत्र, पति, जामात हे मृत्यु पावले
असतांही ॥ ९५ ॥

सोमव.

॥ १७ ॥

कोणत्या पुण्यानें सजीव झाले हें सांगावें. त्यावर सोमा ह्मणाली, व्रतराजाचें पुण्य मी गुणवतीला दिलें ॥ ९६ ॥ त्यामुळें माझा पति, जांवई व पुत्र मृत्यु पावले. कापसाला, त्याचप्रमाणें मुळ्यांलाही मीं स्पर्श केला नाही. ॥ ९७ ॥ अश्वत्थाचे ठायीं विष्णूचें पूजन

जीवितास्ते कथं देवि केन पुण्येन तद्वद ॥ सोमोवाच ॥ गुणवत्यै मया दत्तं व्रतराजस्य पुण्यकं ॥ ९६ ॥ मृतास्ते तद्विपाकेन पतिजामातृपुत्रकाः ॥ तूलकं न मया स्पृष्टं मूलकं तु तथैव च ॥ ९७ ॥ अश्वत्थे विष्णुमभ्यर्च्य तदा तत्र प्रदक्षिणं ॥ शर्कराहस्तया नूनं कृतमष्टोत्तरं शतम् ॥ ९८ ॥ जीवितास्तत्प्रभावेण पतिजामातृपुत्रकाः ॥ सर्वाभिः क्रियतामद्य व्रतराजो विधानतः ॥ ९९ ॥

केलें आणि तेथें वाळू हस्तांत घेऊन एकरों आठ प्रदक्षिणा घातल्या. ॥ ९८ ॥ त्या प्रभावानें माझा पति, जामात आणि पुत्र हे जीवंत झाले. आतां सर्वांनीं हा व्रतराज विधिपूर्वक करावा. ॥ ९९ ॥

कथा.

॥ १७ ॥

ह्यणजं वैधव्यं येणार नाही, सर्वदा सौभाग्यच प्राप्त होईल. असें ह्यणून तिनें आपल्या सुनांकडून तें श्रेष्ठ सोमवतीव्रत करविलें. ॥ १०० ॥ आणि तेथें बहुत प्रकारचे उपभोग, पुत्र, पौत्र यांसहवर्तमान भोगून शेवटीं ती सोमा विष्णुलोकास सर्वासह जाती झाली. ॥ १०१ ॥ हे धर्मा, हें व्रत तुला मीं विस्तारानें सांगितलें. त्यावर धर्मराज ह्यणाले, ह्या व्रतराजाचें

भविष्यति न वैधव्यं सौभाग्यं संभविष्यति ॥ स्नुषाभिः कारयामास
तथा सोमव्रतेश्वरम् ॥ १०० ॥ भुक्त्वा भोगान् बहूस्तत्र पुत्रपौत्रादिभिः
सह ॥ तैश्च सर्वैः परिवृता विष्णुलोकमवाप सा ॥ १०१ ॥ इत्येतत्कथितं
पार्थ विस्तरेण मया तव ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ माहात्म्यं व्रतराजस्य को
विधिर्वद विस्तरात् ॥ १०२ ॥ कर्तव्यं केन भीष्मेदं नारीभिः पुरुषेण वा
॥ भीष्म उवाच ॥ अमावास्या तिथिः पार्थ सोमवारान्विता यदा ॥ १०३ ॥

माहात्म्यं व त्याचा विधि हीं विस्तारानें सांगावीं. ॥ १०२ ॥ अहो भीष्मराज, हें कोणीं करावें, पुरुषांनीं किंवा स्त्रियांनीं हें सर्व कथन करा. भीष्म ह्यणाले हे धर्मा, जेव्हां सोम-
वारयुक्त अमावास्या तिथि असेल ॥ १०३ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

सोमव.
॥ १८ ॥

तेव्हां देवांना देखील अत्यंत दुर्लभ असा पुण्यकाळ जाणावा. प्रातःकाळीं उठून व्रतकर्त्यानें जलाशयाचे ठायीं स्नान करावें, ॥ १०४ ॥ आणि नंतर मौनानें रेशमी वस्त्र धारण करून हे धर्मा, अश्वत्थवृक्षाजवळ जावें. ॥ १०५ ॥ त्या अश्वत्थाच्या मुळावर यथाविधि

तदा पुण्यतमः कालो देवानामपि दुर्लभः ॥ प्रातरुत्थाय व्रतिना स्नानं
कार्यं जलाशये ॥१०४॥ स्नात्वा मौनेन कौशेयं परिधाय व्रती ततः ॥
गत्वा चाश्वत्थवृक्षस्य समीपं कुरुनंदन ॥ १०५ ॥ अश्वत्थमूले कर्तव्या
विष्णुपूजा समंत्रकं ॥ व्यक्ताव्यक्तस्वरूपाय सृष्टिस्थित्यंतकारिणे ॥
आदिमध्यांतहीनाय विष्टरश्रवसे नमः ॥ १०६ ॥ विष्णुपूजामंत्रोयं ॥
मूलतो ब्रह्मरूपाय मध्यतो विष्णुरूपिणे ॥ १०७ ॥ ॥ ॥ ॥

समंत्रक विष्णुपूजन करावें; आणि व्यक्ताव्यक्तस्वरूपी, सृष्टिस्थितिलयकर्ता, आदिमध्यांत-
रहित अशा विष्णूला नमस्कार करावा. ॥ १०६ ॥ हाच विष्णुपूजेचा मंत्र होय. मूलभागीं
ब्रह्मरूप, मध्यभागीं विष्णुरूप, ॥ १०७ ॥ ॥ ॥ ॥

कथा.

॥ १८ ॥

अग्रभागीं शिवरूप अशा अश्वत्थाला नमस्कार असो असें ह्मणून पीत वस्त्रें; अक्षता आणि फलें यांनीं गोविंदाचें पूजन करावें. ॥ १०८ ॥ नाना प्रकारच्या फुलांनीं आणि अनेक भक्ष्यभोज्यांनीं हे धर्मा, सांगितलेल्या मंत्रानें अश्वत्थपूजन करावें. ॥ १०९ ॥ त्यानंतर

अग्रतः शिवरूपाय अश्वत्थाय नमोनमः ॥ एवं संपूज्य गोविंदं पीतव-
स्त्राक्षतैः फलैः ॥ १०८ ॥ कुसुमैर्विविधैश्चैव भक्ष्यभोज्यैस्तथाविधैः ॥
अश्वत्थपूजनं कार्यं प्रोक्तमंत्रेण पांडव ॥ १०९ ॥ अश्वत्थहुतभुग्वास
गोविंदस्य सदाश्रय ॥ अशेषं हर मे पापं वृक्षराज नमोस्तु ते ॥ ११० ॥
एवं पूजाविधिं कृत्वा ततः कृत्वा प्रदक्षिणां ॥ मौक्तिकैः कांचनै रौप्यै-
र्हीरकैर्मणिभिस्तथा ॥ १११ ॥ ॥ ॥ ॥

अग्नीची वस्ति ज्यांत आहे आणि गोविंदाचा केवळ आश्रयच अशा वृक्षराज अश्वत्था, तुला
माझा नमस्कार असो. माझें सर्व पाप हरण कर. अशी प्रार्थना करावी. ॥ ११० ॥
अशा रीतीनें पूजाविधि करून प्रदक्षिणा घालाव्या. त्या मोतीं, सोनें, रुपें, हिरे, रत्नें ॥ १११ ॥

सोमव.

॥ १९ ॥

कास्याचीं किंवा ताव्याचीं भक्ष्यपूर्ण पात्रे वेगवेगळीं घेऊन सावकाशपणीं घालाव्या. ॥११२॥

अशा अष्टोत्तरशत प्रदक्षिणा कराव्या आणि ते समर्पित शुभ द्रव्य गुरूला अर्पण करावे.

॥ ११३ ॥ सोमेला संतोष व्हावा ह्मणून सुवासिनींचें पूजन करावे, ब्राह्मणांला अन्नदान

कांस्यपात्रैस्ताम्रपात्रैर्भक्ष्यपूर्णैः पृथक् पृथक् ॥ गृहीत्वा भ्रमणं कार्यं याव-

त्प्रक्रमणं भवेत् ॥११२॥ तावत्प्रदक्षिणं कार्यं यावदष्टोत्तरं शतं ॥ समर्पितं च

यद्रव्यमर्पयेद्गुरवे शुभं ॥११३॥ सुवासिनीश्च संपूज्य सोमासंतुष्टिहेतवे ॥

दत्त्वा चान्नं तु विप्रेभ्यः स्वयं भुंजीत वाग्यता ॥११४॥ एष ते कथितो भूप

व्रतराजविधिर्मया ॥ द्रौपदीं च सुभद्रां च कारयस्व तथोत्तरां ॥११५॥ उत्तरा

गर्भगस्तेन जीवितं लभते चिरात् ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ या स्वल्पविभवाना-

नारी कांचनाद्यैर्विना कृता ॥ ११६ ॥ ॥ ॥

करावे आणि नंतर मौनव्रतान आपण भोजन करावे. ॥ ११४ ॥ हे राजा, मी तुला हा

व्रतराजविधि कथन केला तर त्वां हा द्रौपदी, सुभद्रा त्याप्रमाणें उत्तरा हिच्याकडूनही

करवावा. ॥ ११५ ॥ यानें उत्तरेचा गर्भ लवकरच जीविताप्रत धारण करील. त्यावर धर्म-

कथा.

॥ १९ ॥

राज ह्यणाले, जिचें अत्यंत स्वल्प वैभव आणि कांचनादिकांनीं जी विरहित ॥ ११६ ॥
तिला या व्रतराजाचें पूर्ण फल कसें बरें मिळेल तें सांगा. भीष्म ह्यणाले, हे धर्मा, फळें
पुष्पें, त्याचप्रमाणें भक्ष्य पदार्थ, वस्त्रें इत्यादिकांनीं सुद्धां प्रदक्षिणा कराव्या ह्यणजे ती
सा कथं लभते पूर्ण व्रतराजफलं वद ॥ भीष्म उवाच ॥ फलैः पुष्पैस्त-
था भक्ष्यैर्वस्त्राद्यैरपि पांडव ॥ कुर्यात्प्रदक्षिणावर्तं सापि पूर्णं लभेत्फलं
॥ ११७ ॥ व्रतमिदमखिलं नरेन्द्र विष्णोः श्रुतमनया च पराक्रमस्त्व-
यापि ॥ पतिसुतधनमिच्छती पुरन्ध्री सपदि करोतु सुखी किमत्र चित्र
॥ ११८ ॥ इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे सोमवत्यमावास्याव्रतकथा संपूर्णा ॥

देखील पूर्ण फळाला प्राप्त होईल. ॥ ११७ ॥ हे राजा, ह्या विष्णूच्या व्रताचे प्रभावाचें
त्वां व इतेंही श्रवण केलें आहे. पति, सुत, धनांना इच्छिणारी पुरंध्री हिनें हें व्रत
लवकर करावें यांत आश्चर्य तें काय ? ॥ ११८ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

इदं पुस्तकं पणशीकरोपाहलक्ष्मणशर्मात्मजेन वासुदेवशर्मणा संस्कृतं तच्च पांडुरंग जावजी इत्यनेन
मुम्बय्यां स्वीये "निर्णयसागराख्य" मुद्रणयन्त्रालये मुद्रयित्वा प्राकाश्यं नीतम् ॥ सन १९२२ ॥

॥ इति सोमवतीपूजा सार्थकथा ॥

[OrderDescription]
,CREATED=12.06.20 14:01
,TRANSFERRED=2020/06/12 at 14:07:02
,PAGES=42
,TYPE=STD
,NAME=S0003130
,Book Name=M-975-SAMVATIPUJASARTH KATHA
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF

FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF

FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF

